

Antipestprotocol Notre Dame

Versie: 24 januari 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Begripsomschrijving	4
Uitgangspunten antipestprotocol	4
Vijfsporen aanpak	5
Rolverdeling	5
Mogelijke reacties bij het ingrijpen in pestsituaties	6
Taken en verantwoordelijkheden van de betrokkenen	6
De escalatieladder	7
Bijlage 1: de Vijfsporenaanpak (naar Bob van der Meer)	9

Inleiding

Notre Dame wil een school zijn waar iedereen, leerling en medewerker, zich veilig voelt. Respect voor elkaar, gekend en erkend worden zijn daarbij belangrijke basiswaarden. Om een veilig en prettig leer- en leefklimaat op school te realiseren is het van groot belang om aandacht te hebben voor onze omgangsvormen en dat deze altijd bespreekbaar zijn. Tegelijkertijd realiseren we ons dat pesten ook op onze school voorkomt en dat in die situatie de veiligheid van een of meerdere mensen niet is gegarandeerd. Daarom zullen wij, wanneer pestgedrag aan de orde is, in alle gevallen handelend optreden.

In dit protocol beschrijven we de wijze waarop Notre Dame omgaat met pestgedrag. Wat verstaan wij onder pesten, wat is de rol en de verantwoordelijkheid van de verschillende betrokkenen, wat kunnen we preventief doen om pesten te voorkomen, hoe gaan we te werk wanneer er sprake is van een pestsituatie? Dit alles met als doel een zo veilig mogelijke school creëren voor elke leerling en elke medewerker.

Begripsomschrijving: Plagen of pesten?

Er is een verschil tussen plagen en pesten.

Plagen is een normaal verschijnsel. Het gebeurt vaak spontaan, is onregelmatig en niet van lange duur. Plagen vindt plaats op basis van gelijkwaardigheid en is vriendschappelijk bedoeld. Er is geen sprake van psychische en/of fysieke schade.

Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meerdere personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologische schade toe te brengen. Er zijn drie basale kernmerken van pesten:

- De pester heeft de bedoeling iemand schade toe te brengen (intentie)
- Het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats (herhaling over tijd)
- Er is een verschil in macht tussen de pester en gepeste (machtsverschil)

Pesten kan in vele vormen voorkomen.

Enkele voorbeelden:

- Verbaal: vernederen, belachelijk maken, beledigen, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken.
- Fysiek: trekken aan kleding, duwen, slaan, schoppen, knijpen, krabben, aan haren trekken.
- Materieel: spullen afpakken, kwijtmaken of kapot maken.
- Uitsluiting: iemand negeren, weglopen, de rug toekeren, niet laten deelnemen aan activiteiten.
- Indirect: roddelen, anderen aanzetten om iemand buiten te sluiten, bijv. in app-groepen.
- Achtervolgen: opjagen en achternalopen, klemzetten of rijden, opsluiten.
- Social media: fotograferen of filmen van iemand en deze opnamen ongevraagd delen met derden.
- Afpersing: dwingen om geld of andere spullen af te geven.

Uitgangspunten antipestprotocol

Het antipestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school én de ouders waarin is vastgelegd dat pestgedrag op school niet wordt getolereerd en dat er in alle gevallen wordt gehandeld volgens een vastgelegde handelwijze.

Een dergelijk protocol werkt alleen wanneer aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- De school draagt uitdrukkelijk zorg voor het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt beschouwd.
- Pesten wordt als een probleem gezien door alle direct betrokkenen: docenten, onderwijsondersteunend personeel, coaches, schoolleiding, leerlingen en ouders.
- Docenten, onderwijsondersteunend personeel, coaches en schoolleiding moeten in staat zijn pesten te signaleren en vervolgens in alle gevallen adequaat te handelen.

- De school handelt preventief door activiteiten te organiseren voor personeel, leerlingen en ouders over de gevolgen van pestgedrag en hoe daarmee wordt omgegaan.
- De school moet beschikken over een vastgestelde directe aanpak wanneer er sprake is van pesten.

Vijfsporen aanpak

Wanneer er op school sprake is van pesterijen volgt de school de zgn. Vijfsporen aanpak (zie bijlage 1). Deze bevat de volgende elementen:

1. Hulp voor de gepeste.
2. Correctie en hulp voor de pester(s) en de meelopers.
3. Aandacht voor de sfeer in de groep waar gepest wordt; mobiliseren van de middengroep.
4. De ouders van de gepeste, de pester(s) en de meelopers worden betrokken bij de aanpak om de pesterijen te stoppen.
5. Ondersteuning voor het personeel om pesten adequaat aan te pakken.

Rolverdeling

De gepeste.

- Sommige leerlingen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Uiterlijke kenmerken, een bepaald gedrag of de wijze waarop bepaalde gevoelens worden geuit spelen daarbij een rol. Gepeste leerlingen hebben vaak een beperkte weerbaarheid. Ze durven geen actie te ondernemen tegen pesters en stralen dat ook uit. Ze zijn angstig of onzeker in een groep en dat gedrag wordt versterkt door het pestgedrag. Ze voelen zich vaak eenzaam, hebben meestal geen of weinig vrienden om op terug te vallen. Ze kunnen soms beter met volwassenen of jongere kinderen opschieten dan met leeftijdsgenoten.

De pester.

- De pester is vaak verbaal of fysiek sterk en kan het zich permitteren zich agressief op te stellen en/of te reageren met het dreigen of inzetten van geweld. Vaak geven pesters de indruk populair te zijn, maar dat is een afgedwongen positie. Pesters hebben feilloos in de gaten welke leerlingen ze kunnen pakken. De zwijgende meerderheid of de meelopers krijgen een keus die onuitgesproken wordt opgelegd. Het komt regelmatig voor dat een pester in een andere situatie zelf slachtoffer is of was en een dergelijke situatie weer wil voorkomen. In een al bestaande onveilige situatie kan een pester zich manifesteren en verder ontwikkelen. Door verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden heeft de pester moeite om vrienden te maken op andere gronden dan die van macht en het delen van macht.

De omstanders.

- De meeste leerlingen zijn niet actief betrokken bij pesten. Er zijn leerlingen die niet merken of niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe omgeving. Er zijn ook leerlingen die wel merken dat er gepest wordt, en daar zelf ook hinder van ondervinden. Sommigen doen incidenteel mee, de meelopers. Een meeloper heeft vaak de angst zelf slachtoffer te worden. Soms vinden ze stoer gedrag interessant of hopen mee te liften op de schijnpopulariteit van de pester.
- Als leerlingen gaan meepesten voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat met pesten wordt aangericht. Zo kan groepsgedrag leiden tot excessen die achteraf voor iedereen, ook de pester, onacceptabel zijn.
- Het heeft zeker zin om te protesteren tegen pesten. Wanneer een gepeste leerling hulp krijgt, verandert de situatie. Het pesten wordt minder vanzelfsprekend doordat duidelijk wordt dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in pestgedrag. Meelopers willen dan niet risico's lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien.
- Leerlingen, ouders en medewerkers die pestgedrag signaleren en hier melding van maken, vervullen een belangrijke rol bij het stoppen van pestgedrag.
- Ouders van leerlingen die worden gepest zijn altijd emotioneel betrokken bij de zaak.

Mogelijke reacties bij het ingrijpen in pestsituaties

- De gepeste leerling schaamt zich vaak, zwijgt en loopt het risico te vereenzamen. Als het pesten bespreekbaar wordt gemaakt wordt de angst bij de gepeste leerling om (nog meer) gepest te worden in eerste instantie vaak groter.
- Soms zijn pesters blij met een duidelijke aanpak, soms voelen zich bedreigd in hun machtsspel.
- Sommige leerlingen, de meelopers maar ook zij die zich afzijdig hebben gehouden, voelen zich schuldig, omdat ze niet actief hebben opgetreden tegen het pesten.
- Sommige ouders vertalen het pestgedrag van hun kind als weerbaar gedrag of als onschuldige streken. Deze ouders moeten vaak doordrongen worden van het pestgedrag van hun kind.

Taken en verantwoordelijkheden van de betrokkenen

Coach/team

Het team van coaches geeft voorlichting over pesten en hoe school daarmee omgaat in de basisgroepen. Bij voorkeur aan het begin van het schooljaar en, indien noodzakelijk, op andere momenten in het schooljaar. De coach en het team zijn ook verantwoordelijk voor het bewaken van de gemaakte afspraken.

De coach is het eerste aanspreekpunt binnen de school voor leerlingen en ouders. Als de coach informatie krijgt over een pestsituatie zal deze altijd handelen. Afhankelijk van de situatie zijn er verschillende opties. De coach kan een gesprek aangaan met de pester(s) en de gepeste, al dan niet de ouders informeren, het team informeren, de antipestcoördinator, en/of de betreffende schoolleider erbij betrekken.

Antipestcoördinator

De antipestcoördinator adviseert coaches en teams bij de aanpak van peestsituaties, in algemene zin en in voorkomende gevallen. De coördinator kan gesprekken voeren met leerlingen en/of deze (zowel de pester(s) als de gepeste) doorverwijzen naar het schoolmaatschappelijk werk of andere externe instanties. Ook kan de coördinator adviseren om contact op te nemen met de vertrouwenspersoon of zelf dit contact leggen.

Vertrouwenspersoon

Elke leerling, ouder of medewerker van de school kan contact opnemen met een van de twee interne vertrouwenspersonen van de school wanneer er behoefte is aan een vertrouwelijk gesprek, zeker ook in het geval van een peestsituatie. Vervolgens neemt de vertrouwenspersoon, eventueel na overleg met andere vertrouwenspersoon, de juiste vervolgstappen.

Schoolleider/schoolleiding

Wanneer een coach (of het team) de peestsituatie niet zelf kan afhandelen schakelt deze, naast de antipestcoördinator, in alle gevallen de betreffende schoolleider in. De schoolleider kan in samenspraak met de andere schoolleider en/of de directeur passende vervolgstappen nemen. De schoolleiding is in alle gevallen de eindverantwoordelijke.

Leerlingen

Voor de pester geldt dat wanneer de ander aangeeft het gedrag van de pester niet fijn te vinden, de pester moet stoppen. Andere leerlingen kunnen tegen de pester zeggen dat deze moet stoppen. Praten hierover met de coach of een andere medewerkers van de school is geen klikken. Ook kunnen ze een gepeste leerling stimuleren om er thuis over te praten "Als je niets zegt kunnen anderen je ook niet helpen".

Ouders

Zowel ouders van de gepeste leerling als de ouders van de pester hebben baat bij dat de communicatie met hun kind zo goed mogelijk verloopt. Dit kan door te vragen naar motieven en gevoelens, te helpen bij het zoeken naar oplossingen en door aan te geven dat erover praten geen klikken is.

De escalatieladder

Wanneer er sprake is van een peestsituatie zal er altijd volgens een vaste aanpak worden gehandeld. Hiervoor is een zgn. escalatieladder opgesteld.

Signaleren:

Een gepeste leerling, een omstander, ouder(s), een medewerker (docent, OOP'er of schoolleider), signaleert een pestincident. Waar mogelijk – bijvoorbeeld bij het waarnemen van pestgedrag in een lesgroep, op een leerplein of tijdens een pauze – wordt de pester daar direct op aangeproken door een medewerker van school. Degene die pestgedrag signaleert maakt ook melding van een pestincident. Dit gebeurt bij voorkeur bij de coach van de gepeste (kan ook zelf de waarnemer zijn) maar kan, afhankelijk van de situatie, ook bij de antipestcoördinator, bij een van de vertrouwenspersonen of een schoolleider zijn.

In kaart brengen:

De coach maakt op basis van de ontvangen informatie een inschatting van de situatie en welke vervolgstappen er nodig zijn. Ga ik er zelf mee aan de slag of besluit ik andere personen en/of het team erbij te betrekken? In het geval iemand anders is geïnformeerd over een pestsituatie, wordt altijd de coach daar ook bij betrokken.

De 1^e stap:

De coach gaat, evt. samen met andere betrokken coaches, in gesprek met de pesters en gepeste leerling. Als dit het gewenste resultaat heeft wordt het team daarover geïnformeerd. De coach(es) rapporteren het incident en de afhandeling hiervan in Magister. Afhankelijk van de situatie wordt bekeken of er contact wordt opgenomen met de ouders van de gepeste leerling of de pesters. De coach kan, indien gewenst, hiervoor de antipestcoördinator consulteren.

Vervolgstappen:

Als er na de eerste interventie nog steeds signalen binnenkomen over pesten worden de antipestcoördinator en de betreffende schoolleider ingeschakeld. De antipestcoördinator gaat in gesprek met de gepeste leerling en zij bekijken samen wat er nodig is. De schoolleider gaat in gesprek met de pesters en er worden afspraken gemaakt over het stoppen van het pesten. De schoolleider kan, indien nodig, sancties opleggen aan de pesters. Antipestcoördinator en schoolleider zorgen voor een terugkoppeling naar het team van alle vervolgstappen en leggen deze vast in Magister. Wanneer de antipestcoördinator en de schoolleider betrokken zijn bij de pestsituatie worden ouders van de gepaste leerling en de pesters hierover altijd ingelicht. Bekeken wordt welke rol ouders kunnen spelen bij het stoppen van de pestsituatie.

Gedragsverandering:

De schoolleiding stuurt aan op gedragsverandering van de pester(s). Dit gebeurt altijd in samenspraak met de ouder(s). Als na een proefperiode blijkt dat dit niet is gelukt, zal de schoolleider sancties opleggen. Wanneer de sanctie een één- of meerdaagse schorsing is of, in het uiterste geval, een procedure tot verwijdering van school van de pester heeft de directeur van de school daarin een leidende rol.

Bijlage 1: de Vijfsporenaanpak (naar Bob van der Meer)

De Vijfsporenaanpak is een manier om in scholen en andere instellingen waar leerlingen samenkomen het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen: de gepeste leerling, de pester(s), de ouders, de groep en de school.

Spoor 1: De gepeste leerling steunen

Dat wil zeggen:

- Luisteren naar wat er gebeurd is.
- Het probleem van de leerling serieus nemen.
- Met de leerling overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met de leerling werken aan die oplossingen.
- Eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen (bijv. een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining).
- Zorgen voor vervolgesprekken.

Spoor 2: De pester steunen

Dat wil zeggen:

- Met de leerling bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- De leerling helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren.
- Zorgen dat de leerling zich veilig voelt en uitleggen wat jij als medewerker daaraan gaat doen.
- Grenzen stellen en die consequent handhaven.
- Het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden.
- Zorgen voor vervolgesprekken.

Spoor 3: De ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester steunen

Dat wil zeggen:

- Ouders die zich zorgen maken serieus nemen.
- Ouders informeren over pestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen.
- Met ouders overleggen over manieren om pestsituaties aan te pakken.
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp.

Spoor 4: De andere leerlingen betrekken bij de oplossing van het pesten

Dat wil zeggen:

- Met de leerlingen in de groep praten over het pesten en hun eigen rol daarin
- Met de andere leerlingen overleggen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin.
- Samen met de kinderen werken aan oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen.

Spoor 5: Als school de verantwoordelijkheid nemen

Dat wil zeggen:

- De school neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid.
- De instelling zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken.